

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/106/2025
Identifikačné číslo spisu:	7103898723
Dátum vydania rozhodnutia:	30.06.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Halušková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:7103898723.5

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu REPROX a.s., Košice, Južná trieda 78, IČO: 36 192 333, zastúpeného advokátskou kanceláriou IURISTICO s. r. o., Košice, Čimborkova 13, IČO: 36 588 041, proti žalovaným 1/ Mgr. D. B., narodenému X. L. XXXX, B., Z. X, zastúpenému advokátom JUDr. Vladimírom Kucharčíkom, Košice, Štefánikova 40 a 2/ Ing. L. Q., narodenému XX. R. XXXX, L., M. XXXX/X, zastúpenému advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária JUDr. Vincent Lechman, s. r. o., Košice, Južná trieda 2512/48B, IČO: 57 603 693, o určenie neplatnosti zmlúv o pôžičke, vedenom na bývalom Okresnom súde Košice I (od 01. 06. 2023 na Mestskom súde Košice) pod sp. zn. 19C/160/2003, o dovolaní žalovaného 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 20. novembra 2024 sp. zn. 2Co/74/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 20. novembra 2024 sp. zn. 2Co/74/2021 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Uznesenie Mestského súdu Košice z 28. februára 2025 č. k. 19C/160/2003-879 z r u š u j e.

Odôvodnenie

1. Bývalý Okresný súd Košice I (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo dňa 18. apríla 2019 zamietol žalobu aj návrh žalobcu na prerušenie konania a žalovaným 1/ a 2/ priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnej výške.

1.1. Z dôvodov rozsudku vyplýva, že predmetom konania bolo určenie neplatnosti dvoch právnych úkonov, a to zmluvy o pôžičke sumy 6.000.000 Sk uzavretej dňa 20. 06. 2000 medzi žalobcom a žalovaným 1/ a zmluvy o pôžičke sumy 17.818.000 Sk uzavretej toho istého dňa medzi žalobcom a žalovaným 2/. (V poradí tretí) rozsudok súdu prvej inštancie zo dňa 9. 9. 2014 č. k. 19C/160/2003-497 v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu z 18. 5. 2016 sp. zn. 1Co/12/2015 nadobudol právoplatnosť vo výroku o zamietnutí žaloby voči žalovanému 1/.

1.2. Skutkovo okresný súd ustálil, že dňa 20. 6. 2000 bola podpísaná zmluva o pôžičke, podľa ktorej sa žalovaný 2/ ako veriteľ zaviazal poskytnúť žalobcovi ako dlžníkovi bezúročnú pôžičku 17.818.000 Sk, ktorú mal dlžník vrátiť do 6 mesiacov od podpísania zmluvy. V lehote do 20 dní „mala byť podpísaná“ primeraná zábezpeka pôžičky a realizovaný zabezpečovací prevod dvoch nehnuteľností vo vlastníctve

dlžníka. Ručenie preberali U. K. a Y. K.. Dňa 23. 2. 2021 pod sp. zn. V 2980/2000 bol Okresným úradom Košice I, katastrálnym odborom povolený vklad do katastra nehnuteľností na základe zmluvy o zabezpečení záväzku prevodom vlastníckeho práva zo dňa 18. 9. 2000. Účelom zmluvy bolo zabezpečenie splnenia záväzku vzniknutého na základe dvoch zmlúv o pôžičke zo dňa 20. 6. 2000; podľa uvedenej zmluvy prevzal žalobca od Mgr. B. sumu vo výške 6.000.000 Sk a od Ing. Q. sumu vo výške 17.818.000 Sk. Dlžník previedol na žalovaného 1/ vlastnícke právo k špecifikovaným nehnuteľnostiam v podiele 1 a na žalovaného 2/ v podiele 3/4. Podľa článku V. zmluvy v prípade, že dlžník nesplní riadne svoj dlh v určenej lehote sa veritelia mali stať trvalými a výlučnými vlastníckmi nehnuteľností, a po splatnosti dlhu im mali zaniknúť akékoľvek obmedzenia výkonu ich vlastníckeho práva.

1.3. Po skonštatovaní existencie naliehavého právneho záujmu žalobcu na požadovanom určení v zmysle § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (OSP) účinného v čase podania žaloby resp. § 137 písm. c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku („CSP“) súd prvej inštancie s odkazom na § 516 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) uviedol, že písomnou zmluvou o pôžičke z 20. 6. 2000 mienili žalobca a žalovaný 1/ založiť nový pôžičkový vzťah, chceli písomne zachytiť existujúce práva a povinnosti ohľadom už skôr poskytnutej peňažnej sumy, ktorej výška je sporná a mienili zmeniť pôvodnú dohodu o splatnosti dlhu. Zmluva o pôžičke je potom súčasťou zmluvou novou, ktorá pre svoj vznik vyžaduje odovzdanie aj ďalších ako už žalobcovi skôr požičaných peňazí a zahŕňa aj existenciu ďalšieho záväzkového vzťahu ohľadom celkovej požičanej sumy 17.818.000 Sk. Práva a povinnosti zo vzájomného vzťahu sú dané dojednaniami v pôvodnej ústnej zmluve aj zmenami vyplývajúcimi z následnej písomnej zmluvy o pôžičke, napr. zmene splatnosti, za rozhodujúce považoval, že si zmluvné strany odsúhlasili výslednú dlžnú sumu. Poukazujúc na vyjadrenia MVDr. K. (vtedajší konateľ žalobcu), ktorý potvrdil, že podpísal zmluvu o pôžičke z 20. 6. 2000, s odkazom na judikaturu súdov vychádzajúcu z preferencie zachovania platnosti právnych úkonov pred ich zneplatnením, hodnotil právny úkon ako platný.

1.4. Okresný súd zdôraznil, že platné uzavretie zmluvy o pôžičke nepredpokladá jej písomnú formu, ale skutočné odovzdanie predmetu pôžičky, v danom prípade finančných prostriedkov (§ 457, 458 OZ). Z hľadiska § 34, § 35, § 37 OZ hodnotil písomnú zmluvu o pôžičke z 20. 6. 2000 uzavretú medzi žalobcom a žalovaným 2/ ako právny úkon dostatočne určitý a zrozumiteľný. Žalobca nepreukázal jej uzavretie pod nátlakom, pravosť svojho podpisu na zmluve dobrovoľne overil u notára. Aj keď reálne odovzdanie finančných prostriedkov jednoznačne nevyplýva zo znenia zmluvy o pôžičke (text zmluvy uvádza, že veriteľ sa zaväzuje poskytnúť pôžičku dňom podpísania zmluvy) a veriteľ sám uviedol, že pri podpise zmluvy nebolo odovzdaných 17.818.000 Sk, ale iba 14 - 15 miliónov Sk a zvyšnú časť mal žalobca obdržať v bližšie nešpecifikovanom čase pred uzavretím zmluvy o pôžičke, odovzdanie predmetu pôžičky neobsahuje požiadavku osobného, bezprostredného alebo časovo nadväzujúceho odovzdania. Môže k nemu dôjsť pri uzavretí zmluvy aj neskôr. Nemožno vylúčiť odovzdanie na základe iného právneho dôvodu, ktorí účastníci záväzkového vzťahu dohodou o privatívnej novácii nahradia záväzkom zo zmluvy o pôžičke. Okresný súd považoval za irelevantné, či boli peňažné prostriedky prenechané žalobcovi v deň podpisu zmluvy alebo ešte pred jej podpísom. Hoci žalobca popieral poskytnutie finančných prostriedkov, ich prevzatie považoval okresný súd potvrdené obsahom zmluvy o zabezpečení záväzku prevodom práva zo dňa 18. 9. 2000 (v jej článku I. bod 1 je uvedené, že účelom zmluvy je zabezpečiť splnenie záväzku, ktorý vznikol medzi žalovaným 2/ ako veriteľom a žalobcom ako dlžníkom zo zmluvy o pôžičke zo dňa 20. 6. 2000, na základe ktorej zmluvy dlžník prevzal od veriteľa sumu 17.818.000 Sk). Súčasne vzal súd prvej inštancie do úvahy, že MVDr. K. potvrdil preberanie finančných prostriedkov od oboch žalovaných, ktorých poznal z obchodných kontaktov, keď dlh mal ostať nesplatený vo vzťahu k Ing. Q. v rozsahu 10.000.000 Sk.

1.5. Berúc do úvahy pracovný a osobný vzťah k žalobcovi a MVDr. K. svedkyni Ing. C. a JUDr. K. súd prvej inštancie nepovažoval ich výpovede za preukazné. K tomu, že vo vzťahu k zmluve o pôžičke na 6.000.000 Sk existoval príjmový doklad o prevzatí finančnej čiastky potvrdený štatutárnym zástupcom žalobcu a takýto doklad absentoval vo vzťahu k omnoho vyššej čiastke, ktorá mala byť poskytnutá žalovaným 2/ okresný súd uviedol, že z výpovede svedka JUDr. P. vyplynula existencia a strata príjmového pokladničného dokladu v dôsledku značného uplynutia času. Zhrnúc vyššie uvedené okresný súd dospel k záveru, že písomná zmluva o pôžičke je platným právnym úkonom a finančná čiastka v nej uvedená bola žalobcovi odovzdaná, preto žalobu zamietol.

1.6. Súd prvej inštancie zamietol návrh na prerušenie konania podaný žalobcom do skončenia konania o

jeho ústavnej sťažnosti podanej proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu SR 3Cdo/116/2018, 3Cdo/117/2018, a to s odôvodnením, že sťažnosť sa týkala samostatného nároku žalobcu zo zmluvy o pôžičke medzi žalobcom a žalovaným 1/ a nemala vplyv na posudzovanie žaloby vo vzťahu k žalovanému 2/.

1.7. Okresný súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP o nároku na náhradu trov žalovaného 1/ aj o nároku žalovaného 2/ a ako procesne úspešným sporovým stranám im priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu proti neúspešnému žalobcovi.

2. Uznesením z 24. februára 2021 č. k. 19C/160/2003-814 súd prvej inštancie rozhodol o viacnásobnej oprave rozsudku Okresného súdu Košice I z 18. apríla 2019 č. k. 19C/160/2003-721 nasledovne cit.: „I. Opravuje označenie žalovaných v záhlaví rozsudku Okresného súdu Košice I, číslo konania 19C/160/2003-721 zo dňa 18. apríla 2019 a to tak, že žalovaní v 1. a 2. rade majú byť správne označení nasledovne: 1/ Mgr. D. B., narodený X.X.XXXX, bytom Z. X, B. a 2/ Ing. L. Q., narodený XX.XX.XXXX, bytom M. X, L.. II. Opravuje označenie žalovaných v druhom výroku rozsudku Okresného súdu Košice I, číslo konania 19C/160/2003-721 zo dňa 18. apríla 2019 a to tak, že druhý výrok tohto rozsudku má správne znieť takto: „II. Žalovaným v 1. a 2. rade priznáva proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnej výške.“ III. Opravuje odôvodnenie rozsudku Okresného súdu Košice I, číslo konania 19C/160/2003-721 zo dňa 18. apríla 2019 nasledovne:

- v bode 1. odôvodnenia rozsudku má prvá veta správne znieť nasledovne: „Žalobca sa podaným žalobným návrhom domáhal určenia, že zmluva o pôžičke, uzavretá dňa 20.6.2000 medzi žalobcom ako dlžníkom a žalovaným v I. rade ako veriteľom o poskytnutí sumy 6.000.000,- Sk, je neplatná a takisto že zmluva o pôžičke, uzavretá medzi žalobcom ako dlžníkom a žalovaným v 2. rade ako veriteľom o poskytnutí sumy 17.818.000 Sk, je neplatná.“ - v bode 13. odôvodnenia rozsudku v prvej vete má byť správne uvedené: „Z výpovede žalovaného v 2. rade vyplynulo, že ...“.
- v bode 14. odôvodnenia rozsudku v prvej vete má byť správne uvedené: „Z výpovede žalovaného v 1. rade vyplynulo, že ...“.
- v bode 17. odôvodnenia rozsudku v prvej vete má byť správne uvedené: „Zo zmluvy o pôžičke zo dňa 20. 6. 2000 súd zistil, že žalovaný v 2. rade ako veriteľ...“.
- v bode 18. odôvodnenia rozsudku v prvej vete má byť správne uvedené: „Zo zmluvy o zabezpečení záväzku prevodom práva zo dňa 18. 9. 2000 súd zistil, že medzi žalovanými v 1. a 2. rade ako veriteľmi v I. a 2. rade a ...“.
- v bode 18. odôvodnenia rozsudku v siedmej vete má byť správne uvedené: „Na veriteľa B, teda žalovaného v 2. rade previedol ...“.
- v bode 24. odôvodnenia rozsudku sa vypúšťa slovo „pôvodnému“.
- v bodoch 25. až 27., 29, 33 až 39, 50, 54, 56, 58 až 60, 64, 66, 72 a 77 odôvodnenia rozsudku sa označenie žalovaného v texte dopĺňa o uvedenie jeho procesného poradia a to „v 2. rade“.
- v bode 65 odôvodnenia rozsudku sa označenie žalovaného v texte dopĺňa o uvedenie jeho procesného poradia a to „v 2. rade“. Zároveň v prvej vete tohto bodu odôvodnenia sa vypúšťa slovo „pôvodným“ a v prvej a druhej vete tohto bodu odôvodnenia sa vypúšťajú slovné spojenia uvedené v zátvorke „(teraz žalovaný)“ resp. „(teraz žalovanému)“.

3. Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 20. novembra 2024 sp. zn. 2Co/74/2021 (č. k. 2Co/74/2021-840) rozsudok súdu prvej inštancie napadnutý odvolaním žalobcu podľa § 388 CSP zmenil vo výroku o zamietnutí žaloby proti žalovanému tak, že určil neplatnosť zmluvy o pôžičke uzavretej dňa 20. 6. 2000 medzi žalobcom a žalovaným 2/ o poskytnutí sumy 17.818.000 Sk a žalobcovi priznal proti žalovanému 2/ náhradu trov prvoinstančného a odvolacieho konania v plnom rozsahu.

3.1. Odvolací súd po skonštatovaní, že skutkové závery okresného súdu nezohľadňujú výsledky vykonaného dokazovania a jeho právne hodnotenie sporu vychádza z nesprávnej interpretácie aplikovaných právnych noriem označil za nezrozumiteľnú a vnútorne protirečivú argumentáciu o platnosti a existencii záväzku strán z písomnej zmluvy o pôžičke z 20. 6. 2000. Súd prvej inštancie na jednej strane zdôraznil reálny charakter zmluvy o pôžičke, a súčasne nepovažoval za podstatné, kedy, v akej sume a či vôbec došlo k odovzdaniu predmetu pôžičky (finančných prostriedkov) majúť zistené, že 20. 6. 2000 veriteľ - žalovaný 2/ neposkytol tvrdenému dlžníkovi sumu 17.818.000 Sk. Za nepodložené konštrukcie založené na vzájomne odporujúcich si úvahách okresného súdu označil záver o novácii

záväzku, pokiaľ súd prvej inštancie nezistil aké záväzky, medzi ktorými osobami a v akom rozsahu práv a povinností pôvodného záväzkového vzťahu majú byť predmetom novácie v zmluve o pôžičke z 20. 6. 2000. Skutkový záver o existencii potvrdenia (kvitancie) o prijatí peňažnej pôžičky 17.818.000 Sk žalobcom z vyjadrenia JUDr. F. P. nevyplyva; tento si ku existencii kvitancie a okolnostiam pôžičky nevybavoval žiadne informácie (č. l. 425, 440).

3.2. Z vyjadrení štatutárneho zástupcu žalobcu MVDr. K. i žalovaného 1/ a 2/ vyplýva existencia pôžičiek v minulosti, ktoré mali byť poskytované i fyzickej osobe MVDr. U. K., z ktorých mal ostať neuhradený záväzok cca 4.000.000 Sk pre Mgr. B. a 10.000.000 Sk pre Ing. Q. a tieto záväzky sa žalovaní snažili vysporiadať zmluvou o pôžičke z 20. 6. 2000, no v skutočnosti k odovzdaniu finančných prostriedkov nedošlo. Žalovaný 2/ potvrdil (výpovede z 21. 3. 2006, 4. 4. 2006, 3. 9. 2010), že v minulosti požičal MVDr. K. okolo 7 - 8 miliónov Sk; tieto dlhy boli uhradené. V prípade pôžičky z 20. 6. 2000, tvrdil, že finančné prostriedky mali byť požičané priamo spoločnosti REPROX a.s., v mene ktorej konal MVDr. K. Žalovaný 2/ potvrdil, že v čase uzavretia písomnej zmluvy o pôžičke neodovzdal dlžníkovi sumu 17.818.000 Sk, ale sumu v rozsahu 14 - 15 miliónov Sk, 2 - 3 milióny Sk mu odovzdal skôr. Nepamätal si spôsob odovzdania finančných prostriedkov, ale môže byť, že mu v ten deň 20. 6. 2000 vrátil p. K. časť pôžičky, ktorú mal požičanú na REPROX a.s. už predtým, čo odôvodňovalo to, že mu požičal ďalšie peniaze. Súčasne tvrdil, že určite bol vystavený príjmový doklad, ktorý by mal mať jeho právny zástupca, naposledy JUDr. P..

3.3. Zmluva o pôžičke (§ 657 OZ) je vzhľadom na jej reálny charakter naplnená odovzdaním predmetu pôžičky zodpovedajúceho vôle zmluvných strán. Podľa odvolacieho súdu žalovaného 2/ zaťažovalo dôkazné bremeno na preukázanie vôle strán prenechať dlžníkovi titulom pôžičky sumu 17.818.000 Sk, ktorú veriteľ dlžníkovi aj reálne odovzdal. Samotný žalovaný potvrdil, že neplnil podľa písomnej zmluvy o pôžičke a nebolo jasné, koľko finančných prostriedkov malo byť odovzdaných v deň podpisu zmluvy (uvádzalo sa rozpätie 2 - 3 milióny Sk pred podpisom zmluvy, 14 - 15 miliónov Sk pri podpise zmluvy). Žalovaný 2/ uvádzal (4. 4. 2006), že MVDr. K. mu ešte možno vrátil nejaké finančné prostriedky z dlhu žalobcu z minulosti, teda poskytol ďalšie finančné prostriedky. Za podstatné žalovaný 2/ považoval odsúhlasenie celkového rozsahu záväzkov. MVDr. K., ktorý konal za žalobcu, podľa odvolacieho súdu vôľu uzavrieť zmluvu o prevzatí a odovzdaní finančných prostriedkov vo výške v nej uvedených popieral a žalovaný 2/ potvrdil, že na základe písomnej zmluvy zo dňa 20. 6. 2000 k vzniku záväzkového vzťahu z pôžičky dôjsť nemohlo, lebo aj na jeho strane absentovala takáto vôľa, keď v skutočnosti malo dôjsť k odsúhlasovaniu záväzkov medzi sporovými stranami, pričom finančné prostriedky boli odovzdávané v rôznych dňoch a v odlišných sumách. Tým bola preukázaná absencia vôle sporových strán na uzatvorenie zmluvy o pôžičke podľa jej písomného znenia z 20. 6. 2000 aj absencia prenechania finančných prostriedkov podľa tejto zmluvy žalobcovi. Pre absenciu podstatných náležitostí teda nedošlo k vzniku platného právneho úkonu z písomnej zmluvy o pôžičke a námietky žalobcu o neplatnosti právneho úkonu (§ 39 v spojení s § 37, § 657 OZ) sú dôvodné.

3.4. V ďalšej časti rozsudku sa odvolací súd zaoberal neplatnosťou právneho úkonu, ktorý by mal náležitosť iného (platného) právneho úkonu, na ktorý sa možno odvolať, ak je z okolností zrejmé, že vyjadruje vôľu konajúcej osoby (§ 41a ods. 1 OZ). Z vykonaného dokazovania nevyplynulo, že obsah posudzovanej písomnej zmluvy zodpovedá inému právnenému úkonu, ktorý by zodpovedal vôle strán, alebo že by išlo o nováciu záväzku v zmysle § 517 OZ. Ustanovenie § 570 OZ upravuje možnosť doterajší záväzok nahradiť záväzkom novým, kedy doterajší záväzok zaniká a dlžník je povinný plniť už len nový záväzok. Odvolací súd poukázal na existenciu iných záväzkových vzťahov strán sporu z minulosti (pripojené zmluvy z rokov 1994 - 1997 na č. l. 252-260) a vyjadrenia MVDr. K., podľa ktorého mal existovať dlh v rozsahu 10.000.000 Sk voči žalovanému 2/ z týchto predchádzajúcich pôžičiek zahŕňajúci nielen istinu, ale aj úroky z pôžičiek. Ak chcel žalovaný 2/ vyvodzovať akékoľvek priaznivé právne následky zo zmluvy z 20. 6. 2000, v kontexte jeho vyjadrení, že išlo o odsúhlasenie bližšie nejasných finančných pôžičiek z minulého obdobia a že žalobcovi ku dňu 20. 6. 2000 neodovzdal finančné prostriedky vo výške 17.818.000 Sk, zaťažovalo ho dôkazné bremeno o tom, aké záväzky, v akom rozsahu mali byť prípadnou privatívnou či kumulatívnou nováciou (§ 516, § 570 OZ) menené či nahradzované zmluvou z 20. 6. 2000. Novácia záväzku totiž vychádza z existencie iného platného záväzkovo právneho vzťahu, ku zmene obsahu ktorého dochádza. Jeho existencia ani obsahové náležitosti však neboli v konaní tvrdené ani zistené. Nebolo potom možné dospieť k záveru, že písomnosť z 20. 6. 2000 označená ako zmluva o pôžičke je nováciou záväzku.

3.5. Odvolací súd zdôraznil, že ak je právnym titulom odovzdania peňažných prostriedkov písomná zmluva o pôžičke, až dňom v nej uvedeným dochádza k vzniku záväzkovo právneho vzťahu a za plnenia poskytnuté na základe tejto zmluvy možno považovať len tie, ktoré boli vykonané časovo neskôr, po dátume uzavretia zmluvy. Prehlásenie dlžníka o prijatí skôr poskytnutej sumy je významné iba v prípade, ak potvrdzuje prijatie konkrétneho plnenia, pred vznikom záväzkovo právneho vzťahu z titulu písomnej zmluvy o pôžičke. Takéto skutočnosti však z písomného vyhotovenia zmluvy z 20. 6. 2000 nevyplyvajú ani v konaní preukázané neboli. Pokiaľ žalovaný 2/ vo svojich výpovediach opakovane uviedol, že si nepamätá, koľko peňazí odovzdal MVDr. K. pred podpisom zmluvy a koľko po jej podpise, že si to mali vzájomne odsúhlasiť, že mu v ten deň možno p. K. vrátil nejaké peniaze za spoločnosť, čo odôvodňovalo požičanie ďalšej hotovosti a zmluva predstavovala odsúhlasenie nejakej sumy, ide o spôsob usporiadania bližšie nekonkretizovaných záväzkovo právnych vzťahov týkajúcich sa MVDr. K. ako fyzickej osoby, resp. štatutára niektorej z obchodných spoločností a žalovaného 2/, obsah ktorých nebol konkretizovaný. Žalovaný 2/, ktorého v tomto smere zaťažovalo dôkazné bremeno k tomu neprodukoval žiadne relevantné dôkazy; na existenciu záväzkov, obsah práv a povinností nimi upravených nemožno usudzovať ani z listiny z 20. 6. 2000.

3.6. Existenciu platnej zmluvy o pôžičke z 20. 6. 2000 podľa odvolacieho súdu nemožno vyvodiť ani zo zmluvy o zabezpečovacom prevode práva (§ 553 OZ), ktorou malo byť zabezpečené splnenie záväzku zo zmluvy o pôžičke vo výške 17.818.000 Sk. Dôvodom, prečo zmluva o zabezpečovacom prevode práva neslúži ako dôkaz, že záväzok, ktorý ňou má byť zabezpečený platne vznikol a existuje, je akcesorický charakter tohto zabezpečovacieho inštitútu. Zabezpečovací prevod práva čo do svojho účelu nepredstavuje ani uznanie práva. Odkazuje na záväzok, ktorý je predmetom zabezpečenia, no nie je uznaním existencie dlhu čo do dôvodu a výšky ako predpokladá § 558 OZ. V situácii, v ktorej veriteľ potvrdil, že žiadne finančné prostriedky dlžníkovi vo výške 17.818.000 Sk titulom písomnej zmluvy o pôžičke z 20. 6. 2000 neodovzdal, zmluva o zabezpečovacom prevode práva nemôže slúžiť na negovanie vyjadrení veriteľa. Bez vplyvu na záver o neplatnosti zmluvy o pôžičke v kontexte ostatných vykonaných dôkazov je aj okolnosť, že žalobca inicioval konanie o vydanie bezdôvodného obohatenia na Okresnom súde Košice I sp. zn. 13C/70/2004, v ktorom uplatňoval voči žalovaným nárok na peňažné plnenie vo výške cenového rozdielu medzi hodnotou nehnuteľností, ktoré na základe zabezpečovacieho prevodu práva prešli na žalovaných a sumou nimi tvrdených poskytnutých pôžičiek; spor bol právoplatne ukončený zastavením konania po späťvzatí žaloby.

3.7. Pretože odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie, v zmysle § 396 ods. 2 CSP rozhodol o náhrade trov celého konania a podľa § 255 ods. 1 CSP ich náhradu priznal procesne úspešnému žalobcovi v plnom rozsahu.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný 2/ dovolanie z dôvodov podľa § 420 písm. f), § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP. Rozsudok odvolacieho súdu označil za prekvapivý, riadne nezdôvodnený, v podstate namietol spôsob hodnotenia dôkazov a nedodržanie lehoty na prípravu pojednávania žalovaného 2/. Navrhol, aby dovolací súd odložil právoplatnosť rozhodnutia napadnutého dovolaním. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP vymedzil ako právne otázky, od vyriešenia ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a pri riešení ktorých sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu otázky cit.: „1/ Vylučuje okolnosť absencie príjmového dokladu ako dokladu o poskytnutí peňažnej pôžičky možnosť právne posúdiť zmluvu o pôžičke zo dňa 20. 06. 2000 ako platný právny úkon s ohľadom na preferenciu platnosti právnych úkonov pred ich neplatnosťou? 2/ Zodpovedá právne posúdenie odvolacieho súdu údajnej skutočnosti absencie vôle sporových strán k založeniu zmluvy o pôžičke z 20. 06. 2000 výkladovým pravidlám preferencie platnosti právneho úkonu pred jeho neplatnosťou, a to s ohľadom na úradné osvedčenie podpisu štatutára žalobcu na zmluve o pôžičke z 20. 06. 2000 a s ohľadom na ďalšie úkony žalobcu, ktorými „potvrdzoval“ existenciu zmluvy o pôžičke z 20. 06. 2000 - zmluva o zabezpečovacom prevode práva (§ 553 Občianskeho zákonníka) a obsah súdnej žaloby žalobcu o vydanie bezdôvodného obohatenia na Okresnom súde Košice I sp. zn. 13C/70/2004 (bod 60. rozsudku súdu prvej inštancie)?“ a ako právne otázky, ktoré ešte neboli riešené dovolacími senátmi najvyššieho súdu otázky cit.: „3/ Ak došlo k strate príjmového dokladu ako dokladu o poskytnutí peňažnej pôžičky, je možné považovať za preukázanie reálneho poskytnutia peňažnej pôžičky zo strany veriteľa dlžníkovi skutočnosť, že dlžník prevzatie pôžičky od veriteľa potvrdil v neskôr uzavretej zmluve o zabezpečovacom prevode vlastníckeho práva k

nehnuteľnostiam vo vlastníctve dlžníka, ktorej účelom bolo zabezpečiť splnenie záväzku vyplývajúceho zo zmluvy o pôžičke? Tvorí príjmový doklad o poskytnutí pôžičky jediný dôkaz osvedčujúci skutočnosť reálneho poskytnutia pôžičky? 4/ Možno považovať za preukázanie reálneho poskytnutia peňažnej pôžičky zo strany veriteľa dlžníkovi skutočnosť, že dlžník prevzatie pôžičky od veriteľa potvrdil uzavretím samotnej zmluvy o pôžičke, v ktorej sa výslovne uviedlo, že pôžička bola v určitej sume dlžníkovi zo strany veriteľa poskytnutá? 5/ Je právny úkon zachytený v listinnej podobe a označený ako zmluva o pôžičke platná v prípade, že ku poskytnutiu peňazí titulom pôžičky došlo zo strany veriteľa a k ich prijatiu dlžníkom viackrát (bolo poskytnutých viac pôžičiek) a písomnú zmluvu uzavreli dlžník a veriteľ až v čase po reálnom poskytnutí pôžičiek, a to pre účely, aby zmluvne bola potvrdená celková výška predtým poskytnutých pôžičiek a dojednali sa ostatné náležitosti zmluvy o pôžičke (úročenie pôžičky, termín splatnosti pôžičky a pod.)? Žalovaný 2/ (ďalej aj „dovolateľ“) navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vrátil vec na ďalšie konanie s priznaním náhrady trov dovolacieho konania žalovanému 2/ voči žalobcovi v rozsahu 100 %.

5. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu navrhol odmietnutie dovolania pre jeho zásadné vady, resp. jeho zamietnutie pre jeho vecnú nedôvodnosť a správnosť napádaného rozsudku. Navrhol aj zamietnutie návrhu na odklad právoplatnosti rozsudku odvolacieho súdu pre neexistenciu okolností hodných osobitného zreteľa.

5.1. Žalobca zdôraznil mimoriadny charakter dovolania ako opravného prostriedku, ktorý neslúži na odstraňovanie prípadných nedostatkov odôvodnenia. S prihliadnutím k obsiahlemu dokazovaniu súvislostí a okolností vzťahu strán sporu súd dovodil taký rozsah pochybností o poskytnutí pôžičky žalovaným 2/, neurčitosti a absencie vôle, že zmluvu považoval za neuzavretú a neplatnú. Tvrdenie žalovaného 2/ o prekvapivosti rozhodnutia s prihliadnutím na trvanie sporu a jeho posudzovanie vo všetkých rovinách nemôže obstáť; v konaní neostal žiaden nevykonaný dôkaz. Ak žalovaný 2/ tvrdí, že bol predvolávaný odvolacím súdom na pojednávanie a nebola dodržaná zákonná lehota na prípravu na pojednávanie, neuvádza žiadne konkrétne tvrdenie - kedy a ako mu bolo doručené takéto predvolanie. V doterajšom konaní sa na jednotlivé úkony súdov žalovaný 2/ už roky nedostavoval. Pokiaľ fyzická osoba - dovolateľ tvrdí poskytnutie takého objemu prostriedkov formou pôžičky, ktorý nebol v relevantnom čase v držbe bežných smrteľníkov (s prihliadnutím na vtedajšiu výšku priemerných zárobkov), a preto pre tento vzťah a spor nie zanedbateľného, potom riziko nedostatočného venovania pozornosti vzťahu veriteľom, nespôsobilosť preukázania poskytnutia tohto obnosu a spochybnenia samého seba vo výpovediach zaťažuje práve žalovaného 2/, ktorý sa sám v konaní sabotoval vnášaním pochybností do jeho tvrdení.

5.2. Ďalej žalobca „Vo vzťahu k pokusom dovolateľa o vymedzenie relevantných právnych otázok, ktoré mali byť konajúcim odvolacím súdom posúdené nesprávne v uvádzanej dovolacej kvalite a s možným dopadom na odlišné rozhodnutie vecí“ uviedol, že otázky uvedené v dovolaní nie sú otázkami právnymi, ale otázkami skutkového posúdenia, pretože odpovede na ne budú závisieť od skutkových okolností prípadu. Napr. na otázku uvedenú v čl. IV bod 20 písm. a) dovolania (otázka č. 3/ uvedená v 4. bode odôvodnenia tohto uznesenia, pozn. dovolacieho súdu) možno odpovedať, že bežne možno nevylučuje, ale v okolnostiach tohto prípadu pri posúdení všetkých okolností a dôkazov vylučovalo (nenašlo miesto). Ako odpoveď na otázku uvedenú v čl. IV bode 20 písm. b) dovolania (otázka č. 4/ uvedená v 4. bode odôvodnenia tohto uznesenia, pozn. dovolacieho súdu) žalobca uviedol, že princíp preferencie platnosti právnych úkonov mlčky existujúci v právnom poriadku nie je jediným a rozhodujúcim princípom a v tomto spore na základe vyhodnotenia dokazovania nefungoval (ani pri poukaze dovolateľa na skutkové okolnosti zmluvy o zabezpečovacom prevode práva). Výsledné posúdenie vecí odvolacím súdom nemožno za týchto okolností uzavrieť ako „formalistické požiadavky na formuláciu predmetu zmluvy. Pri zásadných pochybnostiach o existencii základného prvku platnosti zmluvy (odovzdanie predmetu pôžičky) nemožno poukazovať na právny princíp vytrhnutý z kontextu citovaných rozhodnutí, s opomenutím citovania ostatných princípov a základných právnych pravidiel. Záver o platnosti zmluvy o pôžičke uzatvorenej medzi žalobcom a žalovaným 1/ v rovnaký deň ako bola uzatvorená zmluva medzi žalobcom a žalovaným 2/ nie je významný pre iné žalobcom tvrdené neplatné/neuzavreté zmluvy s inými subjektmi. Poukaz dovolateľa na sieť nepriamych dôkazov rovnako predstavuje skutkovú otázku a skutkové hodnotenie.

5.3. K dovolacej námietke nesprávneho právneho posúdenia sporu s tvrdením dovolateľa o neexistujúcej

ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu žalobca uviedol, že hypotetické otázky nemajú v danom prípade žiaden priestor.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej tiež „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

7. Dovolateľ vyvodzoval prípustnosť dovolania aj z § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie a na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

7.2. Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

8. Dovolateľ tvrdil, že vada zmätočnosti majúca za následok porušenie jeho práva na spravodlivý proces spočíva v prekvapivosti, arbitrárnosti, nepreskúmateľnosti a nedostatočnom odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu.

9. K porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať pri otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie.

10. Ako vyplýva (aj) z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 245/2022 zo dňa 20. septembra 2022 „arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov sú najčastejšie dané rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. II. ÚS 336/2019).“ O arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide aj v prípade, ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

11. K námietkam dovolateľa o nedostatočnom odôvodnení dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu treba uviesť, že povinnosťou súdu je svoje rozhodnutie náležite odôvodniť (§ 220 CSP a § 393 CSP v spojení s § 234 ods. 2 CSP; I. ÚS 243/2007), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli strany sporu. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán, no judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na ten, ktorý je pre

rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Špecifická odpoveď sa vyžaduje iba na argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci (Ruiz Torija c. Španielsko, Georgiadis c. Grécko, Higgins c. Francúzsko).

12. Dovolací súd oboznámiac sa s obsahom odôvodnení rozsudkov súdov nižších inštancií dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie aj rozsudok odvolacieho súdu spĺňajú vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 CSP a § 393 ods. 2 CSP, preto ich nemožno považovať za neodôvodnené či zjavne arbitrárne (svojvoľné). Potrebné je zdôrazniť, že prvoinstančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09) a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom súdu prvej inštancie vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

13. Dovolanie podané podľa § 420 písm. f) je z väčšej časti tvorené polemikou so skutkovými a právnymi závermi, ku ktorým dospel odvolací súd. Z jeho obsahu (§ 124 CSP) možno vyvodíť, že dovolateľ videl nedostatok odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu v tom, že sa nevysporiadal s právoplatným zamietnutím žaloby voči žalovanému 1/ (bod 25 dovolania), o ktorom tvrdí, že ide o okolnosti majúce rozhodujúci vplyv na právne posúdenie zmluvy o pôžičke uzavretej medzi žalobcom a žalovaným 2/ (bod 26 dovolania). Z hypotézy § 420 písm. f) CSP ale vyplýva, že predmetom dovolacieho prieskumu v prípade tohto dovolacieho dôvodu nie je, zjednodušene povedané, právne posúdenie sporu, ale je ním zachovanie práva dovolateľa na spravodlivý proces. Odvolací súd v časti jeho rozsudku rekapitulujúcej závery súdu prvej inštancie (prvá veta 2. odseku odôvodnenia) explicitne uviedol, že: „.... bol v poradí tretím rozsudkom súdu prvej inštancie zo dňa 9. 9. 2014 č. k. 19C/160/2003-497 v spojení s rozhodnutím odvolacieho súdu z 18. 5. 2016 sp. zn. 1Co/12/2015 ustálený ako správny záver o nedôvodnosti žaloby vo vzťahu k zmluve o pôžičke uzavretej medzi žalobcom a žalovaným v 1. rade na sumu 6.000.000 Sk, lebo predložením písomného dôkazu - kvitancie potvrdenej podpisom štatutára žalobcu MVDr. U. K. bolo preukázané naplnenie zmluvy o pôžičke ako reálneho právneho úkonu odovzdaním peňazí v deň jej uzavretia...“ a zo zvyšnej časti odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu je zrejmé, že vzhľadom na charakter zmluvy o pôžičke ako reálneho kontraktu žalovaného 2/ „zaťažovalo dôkazné bremeno o preukázaní, že vôľou strán bolo prenechať dlžníkovi titulom pôžičky sumu 17.818.000 Sk, ktoré dlžníkovi aj reálne odovzdal. Keďže bola preukázaná tak absencia vôle sporových strán k založeniu zmluvy o pôžičke podľa jej písomného znenia z 20. 6. 2000, ako aj absencia prenechania finančných prostriedkov podľa tejto zmluvy tvrdenému dlžníkovi - žalobcovi, teda podstatných náležitostí právneho úkonu, nedošlo k vzniku platného právneho úkonu z písomnej zmluvy o pôžičke a námietky žalobcu o neplatnosti právneho úkonu (§ 39 v spojení s § 37, § 657 OZ) sú preto dôvodné.“ (22. bod odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu). Takéto odôvodnenie je z hľadiska naplnenia práva na spravodlivý proces dostatočné a zrozumiteľné, jasne vysvetľujúce rozdiel v dôkaznej situácii vo vzťahu žalobcu k žalovanému 1/ a vo vzťahu žalobcu k žalovanému 2/.

14. Dovoláním napadnutý rozsudok vzhľadom na obsah jeho odôvodnenia nemožno hodnotiť ani ako prekvapivý. K porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie. Odvolací súd, ktorý spor prejednal na pojednávaní, posudzoval ako právne významné otázky, ktoré už boli predmetom posudzovania na súde prvej inštancie (uzavretie zmluvy o pôžičke a existenciu jej esenciálnych náležitostí ako reálneho kontraktu). Navyše,

dovolať ani netvrdil konkrétne okolnosti svedčiace o tom, že na základe zisteného skutkového stavu nebolo možné predvídať rozhodnutie vydané odvolacím súdom.

15. Pokiaľ dovolať namietal správnosť skutkových záverov odvolacieho súdu, dovolací súd musí znovu a dôrazne pripomenúť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok (nie ďalšie odvolanie) a dovolací súd nie je tretia súdna inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (pozri rozhodnutia dovolacieho súdu napr. sp. zn. 2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017). Dovolať súd nemôže v dovolacom konaní preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení z dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie (porov. § 442 CSP, v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd).

15.1. Dovolaním sa teda nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovolať súd má len možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní a v procese hodnotenia dôkazov (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

16. Iba z obsahu dovolania možno vyvodíť námietky týkajúce sa hodnotenia dôkazov, a to výpovedí strán sporu, svedeckých výpovedí a listinného dôkazu - zmluvy o zabezpečovacom prevode práva.

16.1. Dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie skutkových poznatkov (poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávany nárok).

16.2. O vadách v procese dokazovania možno hovoriť, ak súd pri rozhodnutí vychádzal zo skutočnosti, pre ktorú nie je z vykonaných dôkazov podklad, alebo ak považoval určitú skutočnosť za základ svojho rozhodnutia úplne inak ako vyplýva z vykonaného dokazovania, prípadne ak nezistil určitú podstatnú skutočnosť, ktorá bez ďalšieho z vykonaného dokazovania vyplýva.

16.3. Hodnotenie dôkazov je činnosť, pri ktorej súd hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Procesná právna úprava vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, majúcej základ v ústavnom princípe nezávislosti súdov. Táto zásada, vyplývajúca z čl. 15 základných princípov Civilného sporového poriadku a normatívne rozvinutá v jeho § 191 ods. 1 znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (v podrobnostiach pozri Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729).

16.4. Na nesprávnosť hodnotenia dôkazov možno usudzovať zo spôsobu, akým súd hodnotenie vykonal. Ak nemožno v tomto smere vyčítať súdu žiadne pochybenia (napr. že výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá pravidlám logického myslenia, alebo že súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z dokazovania nevyplynuli alebo opomenul rozhodné skutočnosti, ktoré vyšli v konaní najavo), hodnotenie dôkazov z iných ako hore uvedených dôvodov dovolací súd preskúmať nemôže.

16.5. Dovolať v dovolaní odvolaciemu súdu vytkol, že pri hodnotení výpovedí sporových strán a svedkov nezohľadnil časový odstup uplynulý od realizácie cit.: „rozhodujúcich právnych úkonova hodnotil výpovede štatutára žalobcu ako vierohodné (napriek viacerým zásadným rozporom v jeho výpovediach) a výpovede žalovaného 2/ boli hodnotené v jeho neprospech“, keď odvolací súd vychádzal z výpovede žalovaného 2/ z 23. 01. 2006, nie aj z jeho výpovede zo 04. 04. 2006.

16.6. Z obsahu súdneho spisu a výpovede žalovaného 2/ zo dňa 23. 01. 2006 (č. l. 113 súdneho spisu) vyplýva, že peniaze boli poskytnuté dlžníkovi vo výške uvedenej v zmluve, pričom si nepamätá presne, koľko zo sumy 17.818.000 Sk odovzdal v deň podpisu a v akej výške bola do tejto sumy zahrnutá

dĺžoba žalobcu z peňazí, ktoré mu žalovaný 2/ požičal už predtým, túto sumu si s Dr. K. odsúhlasili, k odovzdaniu peňazí došlo pred a pri podpise zmluvy a táto suma nikdy nebola vrátená, žalobu o vrátenie pôžičky nepodal, hoci ho na jej vrátenie vyzýval. Na pojednávaní 4. 4. 2006 žalovaný 2/ uviedol, že Dr. K. pred spornou pôžičkou peniaze požičieval, nepamätá si, či ako súkromnej osobe alebo spoločnosti REPROX, tieto predchádzajúce pôžičky boli splatené, kto ich zaplatil si nepamätá. Nepamätá si, či odovzdal celú sumu 17.818.000 Sk, ale predpokladá, že buď ju odovzdal celú naraz alebo mu v ten deň p. K. vrátil časť pôžičky, ktorú mal požičanú na REPROX, a.s. už predtým a že nikdy nemiešali pôžičky medzi fyzickou osobou, medzi REPROX s.r.o a REPROX a.s. Pán K. mu vrátil časť peňazí za a.s., žalovaný 2/ doložil peniaze do sumy, ktorá bola predmetom zmluvy a celá táto suma bola odovzdaná p. K. ako zástupcovi REPROX a.s., na čo tento vystavil príjmový pokladničný doklad. Odvolací súd (bod 21 odôvodnenia jeho rozsudku) hodnotil výpovede žalovaného 2/ z 21. 3. 2006, 4. 4. 2006 a 3. 9. 2010 a uviedol: „už v minulosti požičieval MVDr. K. vyššie finančné čiastky, požičal mu okolo 7 - 8 miliónov Sk, tvrdil, že tieto dlhy boli uhradené, že nerozlišoval, či požičieval MVDr. K. ako fyzickej osobe alebo spoločnosti, s ktorou MVDr. K. podnikal. V prípade pôžičky z 20. 6. 2000, tvrdil, že finančné prostriedky mali byť požičané priamo žalobcovi, teda spoločnosti REPROX a.s., v mene ktorej konal MVDr. K.. Žalovaný 2/ potvrdil, že v čase uzavretia písomnej zmluvy o pôžičke neodovzdal dlžníkovi sumu 17.818.000 Sk, ale iba sumu v rozsahu 14 - 15 miliónov Sk, 2 - 3 milióny Sk mu odovzdal skôr. Dokonca uvádzal, že si nepamätá spôsob odovzdania finančných prostriedkov, ale môže byť, že mu v ten deň 20. 6. 2000 vrátil p. K. časť pôžičky, ktorú mal požičanú na REPROX a.s. už predtým, čo odôvodňovalo to, že mu požičal ďalšie peniaze. Súčasne tvrdil, že určite bol vystavený príjmový doklad, ale ten nemá, mal by ho mať jeho právny zástupca, naposledy JUDr. P.“. V bode 22 odôvodnenia potom odvolací súd uviedol, že: „Žalovaného 2/ preto zaťažovalo dôkazné bremeno o preukázaní, že vôľou strán bolo prenechať dlžníkovi titulom pôžičky sumu 17.818.000 Sk, ktoré dlžníkovi aj reálne odovzdal. No samotný žalovaný potvrdil, že neplnil podľa písomnej zmluvy o pôžičke. Koľko finančných prostriedkov malo byť odovzdaných v deň podpisu zmluvy nebolo jasných (uvádzalo sa rozpätie 2 - 3 milióny Sk pred podpisom zmluvy, 14 - 15 miliónov Sk pri podpise zmluvy) a na dôvažok žalovaný 2/ uvádzal (výpoveď 4. 4. 2006), že MVDr. K. mu ešte možno vrátil nejaké finančné prostriedky z dlhu Reprox a.s. z minulosti, teda poskytol nejaké ďalšie finančné prostriedky. Za podstatné žalovaný 2/ Ing. Q. považoval odsúhlasenie celkového rozsahu záväzkov“. V bode 24 odvolací súd konštatoval: „Z vyjadrení strán sporu vyplynulo, že existovali medzi nimi záväzkové vzťahy už zo skorších období. Žalovaný 2/ Ing. Q. vypovedal, že predmetná listina - písomná zmluva o pôžičke z 20. 6. 2000 sa mala dotýkať odsúhlasenia záväzkov sporových strán, čo teda predpokladá odsúhlasenie záväzkov zo skoršieho obdobia, keď sám sa vyjadril, že mohla tam byť aj časť finančných prostriedkov, ktoré už boli vrátené, a teda boli požičané ďalšie, na základe čoho sa mala ustáliť nejaká suma v písomnom vyhotovení listiny z 20. 6. 2000. Aj keď žalovaný Ing. Q. nepopieral, že v minulosti požičieval aj fyzickej osobe MVDr. K., v prípade sumy 17.818.000 Sk trval na tom, že išlo o pôžičku pre spoločnosť žalobcu. Pokiaľ žalovaný Ing. Q. chcel vyvodzovať akékoľvek priaznivé právne následky zo spornej zmluvy z 20. 6. 2000, v kontexte jeho vyjadrení, že sa jednalo o odsúhlasenie bližšie nejasných finančných pôžičiek z minulého obdobia, že žalobcovi ku dňu 20. 6. 2000 neodovzdal finančné prostriedky v rozsahu 17.818.000 Sk, zaťažovalo ho dôkazné bremeno o tom, aké záväzky, v akom rozsahu by mali byť prípadnou privatívnou či kumulatívnou nováciou (§ 516, § 570 OZ) menené či nahradzované zmluvou z 20. 6. 2000“. Uzavrieť teda možno, že odvolací súd hodnotil používajúc pravidlá logiky všetky relevantné výpovede štatutárneho zástupcu žalobcu aj žalovaného 2/, nielen jeho výpoveď zo dňa 23. 01. 2006 ako uvádzal dovolateľ, a to spolu s ostatnými vykonanými dôkazmi. Odvolací súd pritom v kontexte svojho rozsudku vychádzal z toho, že v zmysle čl. 1 písomnej zmluvy o pôžičke z 20. 6. 2000 sa veriteľ zaviazal poskytnúť dlžníkovi požičiavanú čiastku 17.818.000 Sk dňom podpisania tejto zmluvy (t. j. naraz, nie po častiach ani vopred). Správnosť skutkových a právnych záverov, ku ktorým odvolací súd v tomto procese dospel, dovolací súd z dôvodov zhora uvedených nepreskúmava.

16.7. Hodnoteniu zmluvy o zabezpečovacom prevode práva sa odvolací súd venoval v 26. bode odôvodnenia rozsudku. Poukázal na jeho zabezpečovaciu funkciu a na to, že takáto zmluva nemá charakter uznania práva, najmä nie v situácii, keď veriteľ potvrdil, že dlžníkovi finančné prostriedky vo výške 17.818.000 Sk titulom zmluvy o pôžičke z 20. 06. 2000 neodovzdal. Odvolací súd sa teda vysporiadal aj s vyhodnotením tohto dôkazu (jednotlivo aj vo vzájomnej súvislosti s ostatnými dôkazmi, najmä písomnou zmluvou o pôžičke z 20. 06. 2000 a výpoveďou žalovaného 2/ z hľadiska zmluvy o

pôžičke ako reálneho kontraktu).

17. K dovolacej argumentácii týkajúcej sa postupu odvolacieho súdu pri nariadení pojednávania treba uviesť, že podľa § 178 ods. 1 CSP, ak je strana zastúpená zástupcom na celé konanie, súd na pojednávanie spravidla predvolá len zástupcu; stranu súd predvolá, ak je nevyhnutné vykonať jej výsluch. Z tejto právnej normy teda vyplýva, že súd je povinný predvolať na pojednávanie všetky osoby, o ktorých to ustanovuje zákon, a zároveň, že stranu sporu súd na pojednávanie predvolá len vtedy, ak je nevyhnutné uskutočniť jej výsluch. Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že odvolací súd na pojednávanie nariadené na deň 20. 11. 2024 predvolal právneho zástupcu žalovaného 2/ aj žalovaného 2/ predvolaniami odoslanými elektronicky dňa 24. 10. 2024. V predvolaní pre žalovaného 2/ (odovzdaným po neúspešnom pokuse o elektronické doručenie na listinné doručenie dňa 25. 10. 2024) je uvedené, že odvolací súd žalovaného 2/ považuje za potrebné v tomto konaní vypočuť s poučením, že ak sa v určený čas na pojednávanie bez ospravedlnenia nedostaví, môže byť predvedený a môže mu byť uložené, aby uhradil trovy predvedenia; predvolanie obsahuje aj poučenie o rozsudku pre zmeškanie a o odročení pojednávania (§ 101, § 274 a § 278, § 183, § 184 CSP). Predvolanie bolo žalovanému 2/ po predchádzajúcom uložení zásielky (od 29. 10. 2024) doručené 18. 11. 2024.

17.1. Civilný sporový poriadok v § 178 ods. 2 tiež ustanovuje, že predvolanie sa doručuje strane alebo jej zástupcovi tak, aby mali dostatok času na prípravu, spravidla najmenej päť dní pred dňom, keď sa má pojednávanie konať. Zmyslom tejto právnej úpravy je zabezpečiť nielen to, aby sporová strana mohla realizovať svoje procesné právo na spravodlivý proces formou účasti na súdnom pojednávaní, ale tiež to, aby mohla uplatňovať svoje práva a plniť svoje procesné povinnosti riadne pripravená.

17.2. Ako uvádza komentár k Civilnému sporovému poriadku (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. 2. vydanie. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1752, str. 712) ak strane sporu, alebo jej zástupcovi, bolo predvolanie na pojednávanie doručené v lehote kratšej ako päť dní pred pojednávaním a na pojednávanie sa nedostavili, pojednávanie sa v ich neprítomnosti vykonať nemôže. Ako je uvedené vyššie, v súdnom spore odvolací súd predvolal na pojednávanie nariadené na deň 20. 11. 2024 aj žalovaného 2/ s tým, že je v konaní potrebné ho vypočuť; žalovanému 2/ bolo toto predvolanie doručené 18. 11. 2024, teda 2 dni pred konaním pojednávania. Zo zápisnice z uvedeného pojednávania vyplýva, že žalovaný 2/ sa na pojednávanie nedostavil, pričom jeho právny zástupca uviedol, že žalovaný 2/ sa pojednávania nezúčastní z dôvodu, že je v zahraničí. Z rozsudku odvolacieho súdu (18. bod odôvodnenia) vyplýva, že odvolací súd pojednávanie, ukončené vyhlásením rozsudku zmeňujúceho rozsudok súdu prvej inštancie, nariadil za účelom zopakovania dokazovania. Dovolací súd je v tejto procesnej situácii názoru, že vykonaním pojednávania bez dodržania najmenej päťdňovej lehoty žalovaného 2/ na prípravu na pojednávanie, uskutočnené v jeho neprítomnosti, hoci predvolaného za účelom potreby jeho vypočutia, odvolací súd porušil právo dovolateľa na spravodlivý proces. Na tomto závere nič nemení skutočnosť, že právny zástupca dovolateľa s vykonaním pojednávania bez jeho prítomnosti súhlasil. Zároveň sa však žiada dodať, že dovolací súd k uvedenému záveru dospel v týchto individuálnych konkrétnych okolnostiach prejednávaneho sporu.

18. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014, 8Cdo/137/2015).

19. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

20. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

21. Vzhľadom na to, že dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu, bolo potrebné zrušiť aj súvisiace

uznesenia odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie týkajúce sa rozhodovania o výške náhrady trov konania. Dovolací súd je totiž podľa § 439 písm. a) CSP viazaný rozsahom dovolania okrem prípadov, ak od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí výrok, ktorý dovolaním nebol dotknutý. Výrokom závislým od rozhodnutia o napadnutom výroku je taký výrok, ktorého obsah je viazaný na iný výrok s tým, že sám osebe neobstojí, pokiaľ by tento iný výrok odpadol alebo bol zmenený. O samotnej výške náhrady trov konania strán sporu bude preto v posudzovanej veci znova rozhodnuté v ďalšom konaní, a to po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 2 CSP).

22. O prijatí tohto rozhodnutia hlasoval senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.